

The Diplomatic Interactions Quarterly
Vol. 2, No. 8, Winter 2025, Pp: 155-188
<http://www.dpiq.ir>

The Role of Traditional Culture in China's Diplomatic Interactions with a Focus on the Idea of Harmony

Mohammad Sadiq Rahimi¹

Fatemeh Mohtashamipour²

Abuzar Gohari Moqaddam³

((Received: 27/04/2024 - Accepted: 27/10/2024))

DOI: 10.22034/dpiq.2025.509565.1026

Extended Abstract

Introduction

In the contemporary world, the foreign policy of each country is tied to numerous social factors and relations, such as social, economic, cultural, and political factors, and is not a phenomenon that can be studied in an

1. student, Department of International Relations, Imam Sadiq University, Tehran, Iran. (Ms.rahimi@isu.ac.ir)

Orcid Code: <https://orcid.org/0009-0000-5928-208X>

2. M.A. Student, Department of Regional Studies, Southeast Asian Studies, University of Tehran, Tehran, Iran. (Fatemeh.mohtasham@ut.ac.ir)

Orcid Code: <https://orcid.org/0009-0000-3601-9182>

3. Associate Professor, Department of International Relations, Imam Sadiq University, Tehran, Iran. (Gohari@isu.ac.ir)

Orcid Code: <https://orcid.org/0000-0001-7552-7518>

abstract manner and separately from these influential factors. Consequently, in the field of foreign policy analysis, the factors affecting a country's decision-making and diplomatic behavior have always been analyzed from various angles. Studying and analyzing foreign policy from the perspective of traditional culture is one of these factors under consideration. Although it is not the only influential factor and cannot replace other factors alone, ignoring its impact on the foreign policy of countries is also unwise, because traditional culture and long-standing values that have been institutionalized in a country's history subtly influence people who have grown up in that particular cultural space (a nation's politicians). For this reason, in this research, using documentary studies and library resources and from a structuralist perspective, we have attempted to understand the effects of the main components of China's traditional culture on its diplomatic relations with the world. Also, according to the studies conducted, it seems that the most important concept among them is the concept of "coordination", which is a key keyword in determining the style and context of China's diplomatic interactions with other actors in the international arena.

Research Questions: In this research, we seek an answer to the main question: What is the role of traditional Chinese culture as an influential factor in China's foreign policy? In order to answer this question, two sub-questions will also be examined. First, what components and concepts does traditional Chinese culture have in the field of politics and governance? And second, what are the main foreign policy policies and doctrines influenced by the concepts and contexts of traditional Chinese culture?

Literature Review

The influence of Chinese culture and tradition on China's foreign policy is an important topic in the study of international relations and foreign policy of this country. In this regard, several scientific articles and research have been published that examine the role of Chinese culture and traditions in

shaping the country's foreign policy. One of the important sources in this field is an article from the Policy Research Institute of Sharif University of Technology that examines China's foreign policy strategies in the field of culture. This article explains how China uses cultural diplomacy and soft power to improve its international image. It also refers to the role of Confucius Institutes in promoting Chinese culture around the world. Another article, titled *The Cultural and Ideological Roots of China's Foreign Policy*, written by Abdullah Qanbarloo, examines the influence of Confucian teachings and modern ideologies such as nationalism and socialism on China's foreign policy. This article shows how Chinese culture has influenced the country's security and economic approaches in the international arena. Also, another article in the journal *Contemporary Political Essays* examines self-reliance, multilateralism, and economism in Chinese foreign policy and analyzes the influence of Confucian culture on these approaches.

Methodology

Documentary and library research is a non-experimental method in which the researcher uses existing sources (printed or digital) to answer research questions without collecting primary data. This method is especially used in the humanities, law, history, and international studies. This method involves collecting, studying, and analyzing existing sources (such as books, articles, reports, historical documents, laws, archives, and other written sources) that are related to the subject under study. In this method, the researcher seeks to discover facts, patterns, and relationships between data through the analysis of existing documents and sources. In this research, the documentary method and the use of library data analysis and electronic documents have been used.

Results

As mentioned at the beginning, the factor of culture increasingly influences the Chinese people and their view of the world and their relationships with others, and in traditional Chinese culture, these schools of thought play a pivotal role. Anyone who is familiar with traditional Chinese culture and philosophical schools clearly knows that one of the most fundamental concepts of Chinese culture, which is addressed in almost all Chinese schools of thought and is the foundation of many other philosophical concepts, is the idea of harmony. Today, it is said that if we could summarize the essence of traditional Chinese culture in one word, it would be harmony. Consequently, this value of harmony plays a positive guiding role in the formulation of China's diplomatic strategies and policies, and believing in its principle of existence leads Chinese people to believe in other principles such as unity and harmony in plurality, coexistence in diversity, and mutually beneficial cooperation.

Discussion

How to cooperate and develop peacefully is the important issue of the present era. China feels that if it wants to become a responsible regional and global power, it cannot follow the old path of the West, which has relied on force for the past few centuries, and must take the path of "peaceful rise". The unique characteristics of this new era have also turned the dream of China's peaceful rise from a possibility to a reality and have given it subjective and objective conditions. In fact, for its desired development, which is the priority of this country, China must seek to create a favorable and tension-free external environment for itself; for this reason, as long as there is no direct foreign invasion into China's territory, military invasion, attempts at revolution, attempts to separate the Nationalists from China, etc., the risk of any military conflict from this country will not go away. The result is that understanding such traditional ideas that affect the decision-making and behavior of the Chinese people

seems essential for making appropriate decisions in confronting and cooperating with them, and although this article attempted to address the most fundamental manifestations of the culture of "harmony" in this country's foreign policy, the effects of this philosophical idea in this area do not end there. In addition, traditional Chinese culture and thought are a rich collection of various philosophical concepts, and the idea of "harmony" is only one of these thousands. It is hoped that by opening the way for Iranians to gain a deep and principled understanding of the Chinese nation, attention will also be paid to such influences of Chinese culture and philosophy on the minds and decision-making of this country's politicians.

Conclusion

According to the studies conducted, contrary to what has not been considered in most research on Chinese foreign policy so far, the country's foreign policy is strongly influenced by its ancient and traditional culture, so that China's foreign policy cannot be analyzed and explained only based on materialistic and economic-oriented concepts and theories. According to the findings of the present study, it can be seen that traditional Chinese culture, from philosophical schools to mythological backgrounds, has played a significant role in shaping Chinese foreign policy. According to the examples mentioned in the research, it can be seen that some of the concepts and macro strategies derived from the traditional and profound culture of the Chinese people have always been constant in the style and method of politics of Chinese rulers and politicians, and specifically the concept of coordination is one of the most important of these concepts that has always been the focus of Chinese policymakers and politicians. Considering the components and cultural characteristics reflected in China's foreign policy, strategies can be adopted in the diplomatic apparatus of the Islamic Republic of Iran that are appropriate and strengthen these components. Similarly, China welcomes the establishment of common ground in cultural fields and provides the

necessary foundation for the expansion of public diplomacy and cultural diplomacy by the Islamic Republic of Iran.

Keywords: Traditional culture, Foreign policy, Harmony, China.

How to Cite: Rahimi, M. S., Mohtashamipour, F. and Gohari Moqaddam, A. (2024). The Role of Traditional Culture in China's Diplomatic Interactions with a Focus on the Idea of Harmony. (e223320). *Diplomatic Interactions*, 2 (8), 155 - 188. doi: 10.22034/dpiq.2025.519746.1037

نقش فرهنگ سنتی در تعاملات دیپلماتیک چین با تمرکز بر اندیشه هماهنگی

محمد صادق رحیمی^۱ - فاطمه محتشمی پور^۲ - ابوذر گوهری مقدم^۳

(تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۲/۰۸ - تاریخ تصویب: ۱۴۰۳/۰۸/۰۶)

DOI: 10.22034/dpiq.2025.519746.1037

چکیده

در جهان معاصر، سیاست خارجی هر کشور به عوامل و مناسبات اجتماعی متعددی همچون عوامل اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، سیاسی آن گره خورده و پدیده‌ای نیست که بتوان به صورت تجریدی و جدای از این عوامل اثرگذار، آن را بررسی نمود. نتیجتاً در حوزه تحلیل سیاست خارجی کشورها همواره از زوایای متعددی به تحلیل عوامل مؤثر بر تصمیم‌گیری‌ها و رفتارهای دیپلماتیک یک کشور پرداخته شده است. مطالعه و تحلیل سیاست خارجی از منظر فرهنگ سنتی یکی از این عوامل موردبررسی است که هر چند تنها عامل تأثیرگذار نبوده و نمی‌تواند به تنهایی جایگزین سایر عوامل شود، اما بی‌توجهی به تأثیر آن بر سیاست خارجی کشورها نیز امری به‌دوراز خرد است، زیرا فرهنگ سنتی و ارزش‌های دیرینه‌ای که در تاریخ یک کشور نهادینه شده‌اند، به صورت نامحسوس بر افرادی که در آن فضای فرهنگی خاص بزرگ شده‌اند (سیاست‌مداران یک ملت) تأثیر می‌گذارند. از همین رو، در این پژوهش با بهره‌گیری از مطالعات اسنادی و منابع کتابخانه‌ای و از منظر سازه‌انگاری تلاشی در جهت درک تأثیرات مؤلفه‌های اصلی فرهنگ سنتی چین بر روابط دیپلماتیک آن با دنیا داشته‌ایم. همچنین طبق بررسی‌های انجام شده به نظر می‌رسد که مهم‌ترین مفهوم در این میان مفهوم «هماهنگی» باشد که کلیدواژه محوری در تعیین سبک و سیاق تعاملات دیپلماتیک چین با دیگر بازیگران عرصه بین‌المللی است.

واژگان کلیدی: فرهنگ سنتی، سیاست خارجی، هماهنگی، چین.

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه امام صادق (ع)، تهران، ایران (Ms.rahimi@isu.ac.ir)

Orcid Code: <https://orcid.org/0009-0000-5928-208X>

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد مطالعات منطقه‌ای دانشگاه تهران، تهران، ایران (Fatemeh.mohtasham@ut.ac.ir)

Orcid Code: <https://orcid.org/0009-0000-3601-9182>

۳. دانشیار روابط بین‌الملل دانشگاه امام صادق (ع)، تهران، ایران (Gohari@isu.ac.ir)

Orcid Code: <https://orcid.org/0000-0001-7552-7518>

مقدمه

اگرچه تعریف مفهوم فرهنگ دشوار است، اما دارای ویژگی‌هایی همچون پایداری، جهان‌شمولی، غیراجباری بودن است. می‌دانیم تأثیر فرهنگ بر سیاست خارجی چندوجهی است، اما به دلیل همین ماهیت غیر قهری فرهنگ، همیشه تأثیر آن مورد توجه قرار نمی‌گیرد. در مثلی چینی این‌گونه گفته می‌شود که: «وقتی انبارها پر است، آداب و رسوم شناخته می‌شوند و وقتی خوراک و پوشاک کافی داشته باشی، ذهنت اجازه می‌دهد تا معنای آبرو و ذلت را درک کنی»^۱. حقیقت آن است که در طول جنگ سرد، زمانی که پارادایم‌های درگیری اقتصادی، سیاسی یا ایدئولوژیک می‌توانستند سیاست خارجی یا روابط خارجی کشورها را توضیح دهند، تأثیر عوامل فرهنگی در این موضوع به ندرت ذکر می‌شد؛ اما امروزه که پارادایم‌های قدیمی دیگر برای توضیح سیاست خارجی کافی نیست، عوامل فرهنگی نیز بیش‌ازپیش جدی گرفته شده و توجه کارشناسان این حوزه به اثرات جدی این موضوع معطوف شده است. از طرف دیگر، نباید نقش عوامل فرهنگی را بیش از حد بزرگ کرد.

نگارندگان چینی مقالات مرتبط با این حوزه معتقدند که نظریاتی مانند نظریه فرهنگی هانتینگتون به‌طور یک‌جانبه نقش فرهنگ را بزرگ‌نمایی کرده‌اند و برخی در پاسخ به استدلال‌هایی که لی کوان یو به‌عنوان دلیل موفقیت سنگاپور ارائه داده و فرهنگ کنفوسیوسی را عامل آن دانسته بود، اشاره کرده‌اند که اگر عوامل فرهنگی عامل تعیین‌کننده توسعه باشند، پس چگونه می‌شود که چین، مهد فرهنگ کنفوسیوسی، برای مدت‌های طولانی نتوانسته بود توسعه یابد. ارزش‌ها، باورها، روش‌های اساسی تفکر، نحوه رفتار و نگرش به زندگی افرادی که به‌عنوان نمایندگان منافع یک کشور عمل می‌کنند، تحت تأثیر مفاهیم فرهنگی عمیق قرار می‌گیرد. این افراد در تصمیم‌گیری‌های خود، چه آگاهانه و چه به‌صورت ناخودآگاه، ارزش‌های فرهنگی عمیق ملت خود را منعکس

1 仓廩实而知礼节,衣食足而知荣辱.

می‌کنند و همین موضوع است که باعث متمایز شدن سیاست خارجی یک کشور از کشورهای دیگر می‌شود. به عنوان مثال، کارشناسان چینی معتقدند تاریخ معاصر چین که با تجاوز و استعمار قدرت‌های امپریالیستی همراه بوده، خاطرات تحقیر آمیزی را برای ملت چین به جا گذاشته و رهبران جمهوری خلق چین را ترغیب کرده تا در تصمیم‌گیری‌های خارجی بر اصل عدم‌مداخله در حاکمیت تأکید کنند و بر استقلال و خودمختاری در سیاست خارجی پایبند باشند. در این زمینه لازم است که بتوانیم با بهره‌گیری از نظریات سازه‌نگاری و فهم نقش فرهنگ در سیاست خارجی به تبیین تأثیرات عمیق و ریشه‌ای فرهنگ سنتی چین باستان در سیاست خارجی و سبک سیاست ورزی چینی‌ها پردازیم.

در این پژوهش به دنبال پاسخی برای این سؤال اصلی هستیم که نقش فرهنگ سنتی چین به‌عنوان یکی از عوامل تأثیرگذار، در سیاست خارجی چین چیست؟ همچنین در راستای پاسخ به این سؤال به بررسی دو سؤال فرعی نیز پرداخته می‌شود. اول آنکه فرهنگ سنتی چین چه مؤلفه‌ها و مفاهیمی در زمینه سیاست و حکمرانی دارد؟ و دوم آنکه سیاست‌ها و دکترین‌های اصلی سیاست خارجی تحت تأثیر مفاهیم و زمینه‌های فرهنگ سنتی چین، چه مواردی هستند؟

هدف: بررسی و فهم ریشه‌های سیاست ورزی قدرت‌های جهانی از جمله چین، کمک شایانی به درک متقابل دیگر بازیگران سیاست جهانی و سپس زمینه مناسبی برای تعامل و مواجهه صحیح با آن کشور ایجاد می‌کند. همچنین این بررسی‌ها می‌تواند دلالت‌های مناسبی برای بهبود سیاست ورزی در جمهوری اسلامی ایران نیز داشته باشد.

اهمیت و ضرورت: بررسی این پژوهش می‌تواند در بهبود درک سیاست بین‌الملل و تحولات آن و رفتارهای مختلف کشورها بسیار کمک کند و از جهتی در ارتقای زمینه‌های تعامل و ایجاد مؤلفه‌های فرهنگی مشترک و بهبود دیپلماسی عمومی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مفید باشد. همچنین در صورت عدم پرداخت صحیح به بررسی ریشه‌های فرهنگی و اجتماعی ملل مختلف و نحوه سیاست ورزی آنان، دچار سطحی‌نگری شده و ابزارهای مناسب در جهت ارتباط‌گیری و تقویت روابط را از دست داده و در نهایت از

فرصت‌های ارزشمند همگرایی و بهره‌برداری از فصل‌های مشترک میان دو کشور محروم می‌شویم.

روش: پژوهش اسنادی (Documentary Research) و کتابخانه‌ای (Library Research) پژوهش غیرآزمایشی و غیرتجربی است که در آن محقق بدون جمع‌آوری داده‌های اولیه، از منابع موجود (چاپی یا دیجیتال) برای پاسخ به سؤالات تحقیق استفاده می‌کند. این روش به‌ویژه در علوم انسانی، حقوق، تاریخ و مطالعات بین‌الملل کاربرد دارد. این روش شامل جمع‌آوری، مطالعه و تحلیل منابع موجود (مانند کتاب‌ها، مقالات، گزارش‌ها، اسناد تاریخی، قوانین، آرشیوها و سایر منابع نوشتاری) است که به موضوع مورد مطالعه مرتبط هستند. در این روش، پژوهشگر به دنبال کشف حقایق، الگوها و روابط بین داده‌ها از طریق تحلیل اسناد و منابع موجود است. در این پژوهش از روش اسنادی و استفاده از تحلیل داده‌های کتابخانه‌ای و اسناد الکترونیکی بهره‌گیری شده است.

استفاده از داده‌های موجود در تمامی شاخه‌های علوم اجتماعی از جمله علوم سیاسی بسیار متداول است. داده‌های حاضر هم دربردارنده داده‌های ثانویه است، یا به تعبیر دیگر داده‌هایی که قبلاً محققان مؤسسات تحقیقاتی یا مجموعه‌های آماری آماده کردند و به شکل کتاب یا مقاله یا گزارش در مراکز آماری قابل دسترسی است، و هم انواع مختلف اسناد شامل نوشتاری، شنیداری، دیداری و الکترونیکی را در برمی‌گیرد که به‌مثابه تأثیرات برجای‌مانده از افعال بشر باقی‌مانده است البته عده‌ای از روش پژوهان بین این دو مورد از داده‌ها تفاوتی قائل نمی‌شوند و داده‌های حاضر را نیز داده‌های ثانویه در نظر می‌گیرند (سید امامی، ۱۳۸۶: ۲۰۷).

پیشینه

بررسی‌های انجام شده نشان می‌دهد که در حوزه مطالعات حکمرانی تطبیقی دیگر کشورها متأسفانه به عامل فرهنگ سنتی کمتر توجه شده است و در زمینه ارتباط فرهنگ و سیاست خارجی نیز کمتر شاهد بررسی تأثیرات فرهنگ ملت بر سیاست دولت بوده‌ایم از همین جهت تاکنون پژوهشی درباره تأثیر فرهنگ سنتی چین بر سیاست خارجی آن صورت

نگرفته است و لذا در این زمینه عمدتاً به منابع خارجی به‌ویژه چینی در کنار یافته‌های تحقیقات نویسندگان متکی بوده است. در ادامه به اجمال پژوهش‌های نزدیک‌تر و مرتبط‌تر را بررسی کرده‌ایم.

موضوع تأثیر فرهنگ و سنت چینی در سیاست خارجی چین یکی از مباحث مهم در مطالعات روابط بین‌الملل و سیاست خارجی این کشور است. در این زمینه، چندین مقاله و پژوهش علمی منتشر شده‌اند که به بررسی نقش فرهنگ و سنت‌های چینی در شکل‌دهی به سیاست خارجی این کشور پرداخته‌اند. یکی از منابع مهم در این زمینه، مقاله‌ای از پژوهشکده سیاست‌گذاری دانشگاه صنعتی شریف است که به بررسی استراتژی‌های سیاست خارجی چین در حوزه فرهنگ پرداخته است. این مقاله توضیح می‌دهد که چگونه چین از دیپلماسی فرهنگی و قدرت نرم برای بهبود تصویر بین‌المللی خود استفاده می‌کند. همچنین، به نقش مؤسسات کنفوسیوس در ترویج فرهنگ چینی در سراسر جهان اشاره شده است.

مقاله دیگری با عنوان ریشه‌های فرهنگی و ایدئولوژیک سیاست خارجی چین، نوشته عبدالله قنبرلو، به بررسی تأثیر آموزه‌های کنفوسیوسی و ایدئولوژی‌های مدرن مانند ناسیونالیسم و سوسیالیسم در سیاست خارجی چین پرداخته است. این مقاله نشان می‌دهد که چگونه فرهنگ چینی بر رویکردهای امنیتی و اقتصادی این کشور در عرصه بین‌المللی تأثیر گذاشته است. همچنین، مقاله‌ای دیگر در نشریه جستارهای سیاسی معاصر به بررسی خوداتکایی، چندجانبه‌گرایی و اقتصادگرایی در سیاست خارجی چین پرداخته و تأثیر فرهنگ کنفوسیوسی بر این رویکردها را تحلیل کرده است.

نوشته پیش رو سعی دارد تا با تکیه بر منابع و مقالات متنوع به ویژه منابع چینی نوشته‌شده در حوزه تأثیر فرهنگ سنتی چین بر سیاست خارجی آن، نشانه‌های موجود از تفکرات فلاسفه چینی در فرهنگ این کشور و تأثیرات هدایت‌کننده این اندیشه‌ها در سیاست خارجی چین را با تمرکز بر اندیشه سنتی «هماهنگی» که جوهره فرهنگ چینی

دانسته می‌شود، آشکار سازد. وجه تمایز این نوشته با معدود مقالات منتشر شده قبلی به زبان فارسی در این حوزه آن است که نگارنده، از منابع و مقالات چینی و نگاه چینیان به ارتباط سیاست خارجی و فرهنگ کشورشان بهره گرفته است و با تکیه بر این منابع دست‌اول، به سراغ بررسی اثرات اندیشه‌ها و بنیان‌های کهن و قوی چینی بر دیپلماسی به کار گرفته شده توسط حاکمیت کنونی آن می‌رود.

این پژوهش همچنین به دنبال پرداختن به سیاست خارجی از زاویه فرهنگ قدیمی و کهن است؛ زیرا عمدتاً نگاه فرهنگی به سیاست خارجی کمتر مورد توجه بوده است و در مواردی که این مسئله انجام شده است نیز عمدتاً فرهنگ حال حاضر صرفاً مدنظر قرار گرفته است. همچنین به دلیل تعاملات اندک میان ایران و چین آشنایی با مفاهیم و بسترهای کهن و اساطیری چین بسیار کم بوده است که در این پژوهش سعی شده است به برخی از مهم‌ترین مفاهیم و زمینه‌های فرهنگی تأثیرگذار بر سیاست خارجی چین که در طول تاریخ ثابت بودند اشاره شود.

مبانی مفهومی و نظری

سازه‌انگاری (Constructivism) یکی از نظریه‌های مهم در روابط بین‌الملل است که در تقابل با واقع‌گرایی و لیبرالیسم قرار دارد. برخلاف این دو نظریه که بر قدرت و منافع مادی تأکید می‌کنند، سازه‌انگاری بر نقش ایده‌ها، هنجارها، فرهنگ و هویت در شکل‌دهی به رفتار بازیگران بین‌المللی تأکید دارد. نظریه سازه‌انگاری بر این پیش‌فرض استوار است که روابط بین‌الملل تنها تحت تأثیر عوامل مادی مانند قدرت نظامی یا اقتصادی نیست؛ بلکه تحت تأثیر ساختارهای اجتماعی و فرهنگی نیز قرار دارد. این نظریه معتقد است که منافع ملی و رفتار دولت‌ها به طور ذاتی وجود ندارند، بلکه از طریق تعاملات اجتماعی و فرهنگی شکل می‌گیرند. ایده‌ها، ارزش‌ها، و هنجارهای بین‌المللی نقش کلیدی در شکل‌دهی به رفتار کشورها دارند. همچنین ساختارهای اجتماعی (مانند نهادها، هنجارها، و ارزش‌ها) محیطی را فراهم می‌کنند که در آن دولت‌ها عمل می‌کنند.

نقش فرهنگ سنتی در تعاملات دیپلماتیک چین ... ۱۶۷

فرهنگ یکی از عناصر کلیدی در شکل‌دهی به سیاست خارجی کشورها است. کشورها بر اساس سنت‌ها، ارزش‌های اجتماعی و باورهای فرهنگی خود تصمیم‌گیری‌های راهبردی در عرصه سیاست خارجی انجام می‌دهند. دیپلماسی فرهنگی - بسیاری از کشورها از دیپلماسی فرهنگی به عنوان ابزاری برای افزایش نفوذ خود در عرصه بین‌المللی استفاده می‌کنند. نمونه بارز آن برنامه‌های آموزشی مؤسسات کنفوسیوس چین یا فرهنگ‌سازی آمریکایی از طریق هالیوود است. هنجارهای ملی در سیاست خارجی برخی کشورها سیاست خارجی خود را بر اساس هنجارهای تاریخی و فرهنگی تنظیم می‌کنند. به عنوان مثال، روسیه بر میراث اوراسیا گرایی تأکید دارد و این موضوع در سیاست خارجی آن انعکاس یافته است. نقش دین و سنت‌ها در برخی کشورها، مذهب و سنت‌های تاریخی تأثیر قابل توجهی بر تصمیمات سیاست خارجی دارند. برای نمونه، عربستان سعودی و ایران بر اساس آموزه‌های مذهبی و هویت‌های اسلامی خود در سیاست خارجی تصمیم‌گیری می‌کنند. تصورات امنیتی بر اساس فرهنگ - برداشت کشورها از امنیت و تهدیدات، اغلب تحت تأثیر تصورات فرهنگی و تاریخی قرار دارد. به عنوان مثال، ژاپن پس از جنگ جهانی دوم سیاست خارجی خود را بر اساس صلح‌طلبی بنا نهاد. نظریه سازه‌انگاری سیاست بین‌الملل را به عنوان ساختاری اجتماعی در نظر می‌گیرد که تحت تأثیر تعاملات و باورهای مشترک تغییر می‌کند. در این میان، فرهنگ نقش کلیدی در شکل‌دهی به سیاست خارجی کشورها دارد، زیرا باورها، سنت‌ها، هنجارها و تصورات تاریخی در تصمیمات راهبردی کشورها تأثیرگذار هستند.

تعاملات دیپلماتیک چین مبتنی بر هماهنگی

همان‌گونه که در ابتدا گفته شد، عامل فرهنگ به طور فزاینده‌ای بر ملت چین و دیدگاه آنان نسبت به جهان و روابط خود با دیگران تأثیر می‌گذارد و در فرهنگ سنتی چینی، این مکاتب اندیشه‌ای هستند که نقش محوری بازی می‌کنند. هرکس که درهای بافرهنگ سنتی و مکاتب فلسفی چین آشنایی داشته باشد به وضوح می‌داند که یکی از اساسی‌ترین مفاهیم فرهنگی چین که تقریباً در تمامی مکاتب اندیشه‌ای چینی به آن پرداخته شده و

بنیان بسیاری از مفاهیم فلسفی دیگر است، ایده هماهنگی است. کلمه چینی اصلی استفاده شده برای مفهوم هماهنگی در طی هزاران سال، کاراکتر "he he-和合" بوده است. اکتشافات زبان‌شناسان و باستان‌شناسان از متون تاریخی چین نشان می‌دهد که بخش اول این کلمه یعنی کاراکتر hé 和 در اصل به صورت "龠" نوشته می‌شده که نوعی ساز سنتی چینی است. این کاراکتر اصلی از "龠" با صدای yuè، نام سازهای موسیقی باستانی، علامت معنا در این کلمه است. (و "禾") که نشانه صوت آن است، تشکیل شده بود و کمی بعد از وارد شدن به دستگاه نوشتاری، شروع به نوشته شدن به صورت "和" کرد. در نوشتار بخش دوم این کلمه در ادبیات چینی کلاسیک باید گفت که در قسمت بالایی کاراکتر "hé" یک درپوش مخروطی شکل وجود داشته و در پایین آن، ظرفی گود وجود دارد که می‌خواهد مفهوم تناسب و مطابقت را از این حالت ظروف وام بگیرد. معنای اصلی آن، بستن بود؛ اما طی سالیان بعدی به معانی هماهنگی، جمع شدن نیز گسترش یافته است.

امروزه گفته می‌شود که اگر بتوانیم جوهره فرهنگ سنتی چین را در یک کلمه خلاصه کنیم، هماهنگی خواهد بود. نتیجتاً این ارزش هماهنگی نقش هدایت‌کننده مثبتی در تدوین استراتژی‌ها و سیاست‌های دیپلماتیک چین ایفا می‌کند و باور داشتن به اصل وجود آن، انسان چینی را به باور به اصول دیگری همچون وحدت و هماهنگی در عین کثرت هم‌زیستی در عین تنوع و همکاری متقابل سودمند سوق می‌دهد. در ادامه، چند ایده

۱ بر اساس حکمتی از کنفوسیوس که می‌گوید: 君子和而不同，小人同而不和 : والامقامان در عین تفاوت و تنوع، باهم هماهنگ و یکدست هستند و انسان‌های کوچک همگی شبیه به هم‌اند، اما بدون هیچ یکدستی و هماهنگی.

۲多样共存

۳互利合作

به حالتی گفته می‌شود که در آن دو موجود در طبیعت برای منافعشان با یکدیگر همکاری می‌کنند به صورتی که بدون وجود هم امکان زندگی برایشان فراهم است اما با همکاری با یکدیگر منافعشان بسیار بیشتر می‌شود. مثل رابطه زنبور عسل با گیاهان و رابطه باکتری‌های تثبیت‌کننده نیتروژن با گیاه میزبان.

اساسی در سیاست خارجی چین که بر پایه ایده هماهنگی شکل گرفته‌اند را به تفکیک بررسی می‌کنیم.

۱. ایده "تواضع در برابر کوچک‌تر": اولین ایده آن است که کشورهای بزرگ باید به کشورهای کوچک احترام بگذارند. لائوتسه در کتاب مقدس «تائو ته چینگ» سخنی با این مضمون دارد که: «دولت بزرگ آن است که در جهان متواضع‌ترین باشد، دلیل اینکه جیانگ‌های توانسته پادشاه رودخانه‌ها باشد و صدها رودخانه را در خود جای دهد آن است که در پایین دست این رودخانه‌ها قرار دارد. حکیمی که می‌خواهد رهبری مردم را در دست بگیرد باید با کلمات خود و از جان و دل نسبت به مردم تواضع نشان دهد و منافع خود را بعد از مردمش قرار دهد. این گونه او جلوتر از مردم راهبری خواهد کرد؛ اما هیچ کس احساس عقب افتادن از او را نخواهد داشت و چون او در این جهان با کسی دشمنی ندارد کسی نخواهد توانست دشمنی‌اش را با او ابراز کند.» این بدان معناست که کشورهای بزرگ باید به کشورهای کوچک احترام بگذارند تا اعتماد آن‌ها را جلب کنند و میان کشورهای بزرگ و کشورهای کوچک باید نوعی احترام و تواضع متقابل وجود داشته باشد. یک کشور بزرگ مانند منطقه‌های جیانگ زمینی عمیق و گسترده باشد و با کشورهای دیگر خوب رفتار کند تا بتواند صدها رودخانه را در خود جای دهد و پادشاه آن‌ها شود. تجسم این دیدگاه در دیپلماسی چین این است که دولت چین سیاست "همسایه‌ای آرام، غنی و مهربان" را در پیش گرفته و از ایده‌های برابری، منفعت متقابل، کمک متقابل، همکاری‌های برد-برد و... میان کشورها حمایت می‌کند و بر سیاست احترام به حاکمیت سایر کشورها و عدم مداخله در امور داخلی سایر کشورها تأکید می‌کند.

۲. ایده "دوری از تسلط کامل": دومین ایده آن است که "در مکان‌های مرتفع بر سرما فائق نمی‌شوید".^۲ جمله‌ای در «کتاب تغییرات» وجود دارد که بیان می‌کند: «اژدها در بالاترین مکان بزرگ‌ترین حسرت را می‌خورد».^۳ این بدان معناست که وقتی اژدها به

1 睦邻、富邻、善邻

2 高处不胜寒

3 亢龙有悔

بلندی پرواز می‌کند، در بالاترین ارتفاعات از رقیق بودن و سرمای غیرقابل تحمل هوا شکست می‌خورد و سقوط و پشیمانی برایش به دنبال خواهد آمد. لائوتسه نیز در «تائو ته چینگ» تأکید می‌کند که «در اوج قدرت انتظار زوال می‌رود».^۱ یعنی چیزهایی که بیش از اندازه قدرت می‌گیرند به راحتی زوال می‌یابند [مانند فواره‌ها در اوج و گل‌ها در شکوفاترین لحظه]. این ایده به ما می‌گوید که کشورهای بزرگ نباید افراط کنند و به دنبال حالت نهایی و اوج تسلط باشند. تأکید دولت چین بر اینکه "چین هرگز به دنبال هژمونی نخواهد بود" این تفکر را منعکس می‌کند.

۳. ایده "مبارزه معقول و متناسب": سوم این است که "باید به شیوه‌ای معقول و متناسب مبارزه کرد".^۲ یعنی هنگام برخورد با تضادهای غیر تقابلی، باید از روش‌های هماهنگی و تعادل برای مقابله با آنها استفاده کرده و تمام تلاش خود را بکنیم تا ناهماهنگی‌ها و تضادها را به هماهنگی و فهم مشترک و عدم تعادل را به تعادل برسانیم؛ اما برای تضادهای تقابلی مانند تهاجم خارجی و زمانی که حاکمیت، قلمرو، بقا، امنیت و سایر منافع اصلی کشور در معرض تهدید قرار می‌گیرد، باید از خود دفاع کرد و ضد حمله انجام داد، باید جرئت مبارزه داشت و حتی در مبارزه کردن بهترین بود و برای مقابله با جنگ‌های ناعادلانه، از جنگ‌هایی با تمام قدرت اما عادلانه استفاده کرد.

یک ضرب‌المثل قدیمی در چین وجود دارد که می‌گوید: «من به دیگران توهین نمی‌کنم، مگر اینکه آنها به من توهین کنند و اگر کسی به من توهین کند، بی‌چون و چرا پاسخش را خواهم داد». بنابراین "هماهنگی" نه به معنای سازش یا مماشات کامل است و نه به معنای بی‌طرف ماندن و پرهیز از هرگونه برخورد. بلکه بر مبارزه معقولانه به گونه‌ای که با قوانین و حقایق جهان منطبق باشد و حل تناقضات و تعارضات به روش‌های مناسب تأکید می‌کند.

۴. ایده "تیان شیا" و جامعه "دا تونگ": تیان شیا Tianxia یک مفهوم منحصر به فرد در اندیشه چینی است. هرچند در منابع فارسی بیشتر از همین شکل چینی کلمه استفاده

1 物壮则老

2 要合理妥当、恰如其分的斗争。

می‌شود، اما دانستن معنای فارسی آن می‌تواند به درک بهتر ما از این مفهوم کمک کند. تیان شیا را به صورت تحت‌اللفظی می‌توان "زمین زیر آسمان" و یا همان "زیر گنبد کبود" ترجمه کرد. این مفهوم یک مفهوم بسیار پیچیده است؛ زیرا هم‌زمان هم معین است و هم نامعین، هم مطلق است و هم نسبی، هم پایدار است و هم ناپایدار. به گفته «وانگ مینگ مینگ» استاد دانشگاه پکن مفهوم «تیان شیا» از اعتقادات و مناسک باستانی چین وارد اندیشه این ملت شده است، جایی که تصویر انسان‌ها از دنیای محل زندگی‌شان شامل یک زمین مربع شکل و طاق بهشت بر روی آن می‌شود.

جامعه «داتونگ» در معنای فارسی به مفهوم اتحاد و هماهنگی بزرگ اطلاق می‌شود. در «کتاب لیچی» که یکی از پنج کتاب اصلی آیین کنفوسیوس است، تصویری واضح از این مفهوم فرهنگی «تیانشیائیسیم» است که در آن هر آن کس و هر آن چیز که زیر آسمان بزرگ است، یک جامعه واحد را تشکیل می‌دهد. در حقیقت ایده جامعه داتونگ همان احساسات جهان‌وطنی موجود در آیین کنفوسیوس است که حول محور مفهوم باستانی تیان شیا جمع شده و خیر و صلاح را برای همه و به صورت عمومی می‌خواهد. هرچند که لبه دیگر چاقو یعنی یکی بودن همه سرزمین‌های جهان با محوریت ملت چین همچنان یک مسئله باقی می‌ماند. در هر صورت این ایده باعث شد که فعالیت‌های سیاسی در چین باستان بتواند از مرزهای قومی فراتر رفته و گروه‌های قومیتی مختلف چین را به دلیل قابلیت شگفت‌انگیزشان در ادغام با یکدیگر مشهور کند.

ایده‌های «تیان شیا» و «داتونگ» هر دو عمیق‌ترین خواسته مردم چین یعنی «هماهنگی» را در خود جای داده‌اند. نظم اجتماعی مورد حمایت در ایده‌هایی همچون «هماهنگی بین همه ملت‌ها» و «وحدت و هماهنگی انسان و طبیعت» که از این دو مفهوم نشئت می‌گیرند نیز از نوعی از نظم طبیعی سخن می‌گویند که از ایجاد هماهنگی در جهان طبیعی و اجتماع انسانی به وجود آمده و زمینه‌ای برای دیدگاه چینی‌ها به موضوع نظم اجتماعی و روابط بین‌الملل هستند.

۵. دیدگاه‌های "جنگ و صلح": دانستیم که فرهنگ هماهنگی بخش مهمی از تفکر سنتی آرمان‌گرایانه در روابط بین‌الملل چین است و مؤلفه‌های صلح‌باوری و آرمان‌گرایی نیز در آن بسیار پررنگ هستند. در این اندیشه باور اصلی بر آن است که تناقضات را می‌توان با هم آشتی داد و جهان باید در حالت هماهنگی باشد؛ زیرا اصل و حالت اولیه آن از ابتدا همین‌گونه بوده است. گو شویونگ^۱ دیدگاه‌های چینیان در زمینه جنگ و صلح که از مفهوم «هماهنگی» ناشی می‌شود را به سه دسته عمده تقسیم می‌کند: «جنگ با احتیاط»، «جنگ با آداب» و «صلح است که ارزشمند است» که دو مورد اول عمدتاً بر احتیاط در اینکه چه زمانی باید جنگید و مشروعیت یک جنگ به چیست اشاره می‌کند. تحت تأثیر این مفهوم سنتی، سیاست خارجی چین تقریباً غیرتهاجمی اما تدافعی است.

در اوایل دهه ۱۹۵۰، چین جدید شروع به استفاده و ترویج ایده‌های تحت عنوان "پنج اصل هم‌زیستی مسالمت‌آمیز" در روابط خارجی خود کرد که مظهر تفکر "هماهنگی" ملت چین و رهبران آن‌ها بود. باور چینیان این است که تمامی جنگ‌هایی که از زمان تأسیس جمهوری جدید چین در گرفته‌اند، پس از اثبات بی‌اثر بودن هشدارهای مکرر و تنها زمانی که تهاجم طرف مقابل به تهدیدی برای تمامیت ارضی چین تبدیل شد شروع شده‌اند و تنها جنگ‌های دفاعی کوچکی بوده‌اند در محدوده‌های لازم و داخل منطقه شرق آسیا. پس از پایان جنگ، چین مانند کشورهای غربی اشغال نظامی، تأسیس پادگان و اشغال نیابتی در سرزمین‌هایی که متعلق به خودش بودند نشده، بلکه نیروهای نظامی را خارج کرده و دوباره به میز مذاکرات برگشته است.

صلح‌باوری چین نه تنها به مدت هزاران سال بر چینیان باستان تأثیر گذاشته، بلکه سیاست خارجی مدرن چین را شکل داده است و از این ایده هماهنگی محور، اتخاذ سیاست‌های جنگ‌طلبانه، توسعه طلبانه، قدرت طلبانه و یا حتی مزدورانه دور از ذهن به نظر می‌رسد.

1) Guo Shuyong (郭树勇)

او مدیر و دانشیار بخش آموزش و پژوهش مدیریت استراتژیک مدرسه زبان‌های خارجی ارتش آزادی‌بخش خلق چین بود. جهت‌گیری‌های اصلی تحقیقاتی فعلی او شامل نظریه روابط بین‌الملل، جامعه‌شناسی سیاسی بین‌المللی، استراتژی بین‌المللی و مدیریت بحران، و تفکر روابط بین‌الملل مارکسیستی-لنینیستی است.

مورد سوم نیز همان طور که از نامش پیداست به این معنا است که در تفکر چینی در برخورد با هر مسئله‌های، صلح مهم‌ترین چیز است و استفاده از راهکارهای صلح‌آمیز برای حل مشکل اولویت دارد. دولت چین همواره از استفاده از ابزارهای مسالمت‌آمیز برای حل و فصل مناقشات بین‌المللی حمایت می‌کند و تمرکز خود را بر تکیه بر نیروها و سازمان‌های بین‌المللی برای دستیابی به چیزی که آن را اصطلاحاً "صلح و آرامش در تیان شیا" قرار داده است. این دیدگاه را می‌توان در سخنرانی هو جین‌تائو^۱ در شصتیمین سالگرد تأسیس سازمان ملل در سپتامبر ۲۰۰۵ و یا هر مقام رسمی دیگر چین که از ایده "دنیای هماهنگ"^۳ و دست در دست هم دادن برای ساخت جهانی پر از آرامش و شکوفایی سخن می‌گوید به خوبی مشاهده کرد.

در دوره ریاست‌جمهوری هو جین‌تائو (۲۰۰۵-۲۰۱۲)، مفهوم «جهان هماهنگ» (和) (和谐世界) به‌عنوان یکی از عناصر گفتمان رسمی سیاست خارجی چین ظاهر شد. این مفهوم در برخی اسناد کلیدی مانند سخنرانی هو جین‌تائو در مجمع عمومی سازمان ملل (۲۰۰۵)، زمانی که بر «تلاش برای ساخت جهانی هماهنگ با صلح پایدار و رفاه مشترک» تأکید کرد و این چارچوب را به‌عنوان بخشی از راهبرد کلان چین معرفی نمود و بعدتر، در کتاب سفید سیاست خارجی چین (۲۰۱۱) به صراحت بیان و تأیید شده و هم‌سو با اصول «توسعه صلح‌آمیز» و «عدم‌مداخله در امور داخلی کشورها» دانسته شد. در عمل، این دیدگاه در مواضع چین نسبت به بحران‌هایی مانند جنگ عراق (۲۰۰۳) و مذاکرات هسته‌ای کره شمالی نیز مشهود بود. زمانی که چین با اتخاذ موضعی محتاطانه، بر «حل سیاسی مناقشات» و «پرهیز از رویارویی مستقیم» پای فشرده. اگرچه این کشور به‌ندرت از اصطلاح «هماهنگی» برای توجیه سیاست‌های خاص استفاده کرده، اما تحلیل‌گران بین‌المللی و پژوهش‌های داخلی چین (مانند مطالعات زنگ‌چینگ‌دونگ، ۲۰۱۳) این الگوهای رفتاری را بازتابی از سنت فکری هماهنگی و ایده جهان هماهنگ در روابط بین‌الملل دانسته‌اند.

1 天下太平
2 胡锦涛
3 和谐世界

این الگوهای رفتاری همگی نشان‌دهنده یک الگوی ثابت در سیاست خارجی چین هستند که با ایده «عدم مداخله»، «هم‌زیستی مسالمت‌آمیز» و «توازن بدون تقابل» هم‌خوانی دارند—مفاهیمی که در دکترین «جهان هماهنگ» (harmonious world) هو جین تائو نیز پررنگ هستند؛ زیرا در سنت فکری کنفوسیوسی و نظریه هماهنگی، ایده نظم جهانی مبتنی بر هماهنگی بدون سلطه و جلوگیری از برخورد مستقیم یکی از ارکان اساسی است. چین با «کنار ایستادن» به جای ورود فعال و تهاجمی، می‌کوشد:

الف) از مواجهه مستقیم پرهیز کند (اصل 无争، یعنی «پرهیز از نزاع»)

ب) رابطه‌اش را با قدرت‌های بزرگ حفظ کند (balance without confrontation)

ج) وارد تضاد ارزشی مستقیم با دیگران نشود (respect for diversity of paths)

به عبارتی؛ سیاست چین در قبال حمله آمریکا به عراق در سال ۲۰۰۳، با وجود آنکه مستقیماً در چارچوب دکترین 'جهان هماهنگ' بیان نشده بود، اما در عمل کاملاً با اصول این دکترین هم‌راستا بود. در ادامه؛ موضع مشابه چین در قبال سوریه، لیبی یا حتی کره شمالی نیز وجود این الگوی رفتاری ثابت را اثبات می‌کند.

۶. دکترین "جونگ هه": دکترین جونگ هه که از آن با عنوان خنثی‌گرایی یا میان‌آوری یاد می‌شود نیز یکی از موضوعات مهم دیگری است که از ارزش هماهنگی نشئت گرفته و بر سیاست خارجی کشور چین تأثیر می‌گذارد. این ایده نشان می‌دهد که ایجاد و حفظ یک وضعیت میانه و هماهنگ موجب نیل موجودات و جهان به سمت رشد و کمال خواهد شد و بقا و توسعه موجودات را تضمین می‌کند. این تفکر تأثیر بسزایی بر سیاست خارجی چین دارد و به دو صورت ظاهر می‌شود:

الف) اصل "هماهنگی در عین کثرت" در دکترین "جونگ هه": اصل "وحدت و

هماهنگی در عین کثرت" یکی از هسته‌های تفکر "میان‌آوری" و یک ارزش اصیل چینی

است. در دوران بهار و پاییز بحث‌های مختلفی حول اصول وحدت و تضاد موجودات

شکل گرفت؛ اما در نهایت برداشت کنفوسیوس از این مفاهیم بود که در اندیشه سنتی

چین ماندگار شد. کنفوسیوس می‌گوید: «والامقامان در عین تفاوت و تنوع، در یکدستی

و هماهنگی به سر می‌برند.»، معنای این حرف آن است که یک فرد محترم و والامقام نظرات خاص خود را دارد و کور کورانه با دیگران موافق نیست، اما می‌تواند در عین حفظ تفاوت‌ها به دنبال زمینه‌های مشترک با دیگران باشد و در هماهنگی زندگی کند. این اصل ابتدا برای حل مسائل و تعارض‌های اجتماعی استفاده می‌شد و به این معنا بود که باید تعارضات فردی را به سمتی سوق داد که با هم هماهنگ شده و در مسیری قرار بگیرند که بجای تشدید، به وضعیت همکاری و هماهنگی برسند و بجای مناقشه، به راه‌حل‌های مؤثر حل مسائل تبدیل شوند.

در جهان، طبیعت و جامعه بشری تفاوت‌هایی وجود دارد، اما این‌گونه نیست که هر تفاوتی برابر با تضاد و تعارض باشد. تفاوت بین چیزها گاهی به تضاد تبدیل می‌شود و گاهی خود می‌تواند شرایطی را فراهم کند که هماهنگی میان این دو وجود متفاوت افزایش یابد. در طبیعت و جامعه بشری نمونه‌های زیادی از همکاری و هماهنگی بی‌نظیر بر پایه تفاوت‌ها وجود دارد، مانند هماهنگی میان زن و مرد و زوجین؛ بنابراین وحدت متنوع‌ها به پایه‌ای برای خلق چیزهای جدید تبدیل می‌شود. در طول زمان این نوع تفکر تأثیر زیادی بر انتخاب راهبردهای دیپلماتیک توسط رهبران چین گذاشت. رهبران جدید چین این ارزش را در روابط بین‌المللی بکار برده و آن را توسعه داده‌اند.

رئیس‌جمهور سابق چین - جیانگ زِ مین^۱ - در سفر خود به ایالات متحده در سال ۲۰۰۲، مفهوم "وحدت و هماهنگی در عین تکثر" را به تفصیل بیان کرده و گفته بود: "جهان غنی است و رنگارنگ. طبیعی و اجتناب‌ناپذیر است که میان چیزها، کشورها، ملت‌ها و مناطق مختلف تفاوت‌هایی وجود داشته باشد. ما تأکید داریم که همه انواع تمدن‌ها، نظام‌های اجتماعی و الگوهای توسعه جهانی باید با هم تعامل و از هم اقتباس کرده و بیاموزند و در رقابتی صلح‌آمیز، از اختلافات و تنوع‌ها برای پیشرفت مشترک استفاده کنند." این ایده به معنای "هماهنگی در عین تفاوت با یکدیگر" و "تفاوت بودن در عین

تضاد و تعارض نداشتن با یکدیگر" و حتی استفاده بهینه از این تفاوت‌های ذاتی است. به‌عنوان مثال در اسناد همکاری کشور چین با عربستان سعودی بخشی وجود دارد که بیان می‌کند که این دو کشور باید از مرحله "پیکره مشترک انرژی" وابستگی متقابل در زمینه انرژی به علت تفاوت در زمینه عرضه و تقاضای انرژی (و "پیکره مشترک در منافع") وابستگی متقابل تجاری به علت ظرفیت‌های متفاوت بازار (فراتر رفته و در جهت ایجاد یک "پیکره مشترک امنیتی") با وابستگی متقابل در حوزه امنیت و "پیکره مشترک سرنوشت" ایجاد انگاره مشترک از قدرت بین‌المللی، منافع مشترک، توسعه پایدار و حکمرانی جهانی حرکت کنند. اینکه از تفاوت‌های دو کشور در جهت ساخت پیکره‌های مشترک بهره گرفته شود، تأثیر این دکترین در روابط بین‌الملل چین دانسته می‌شود. این ایده چین در مورد «جستجوی زمینه مشترک با حفظ اختلافات» بعداً به افکار دیپلماتیک جهانی نیز گسترش یافت. همچنین از زمان ورود به قرن جدید، دولت چین دائماً مفاهیمی چون ساختن «دنیای هماهنگ»،^۱ «آسیای هماهنگ»^۲ و «همسایگان هماهنگ»^۳ را مطرح کرده است که کاربردی مستقیم و تجسمی کامل از این ایده و ارتباط آن با ارزش «هماهنگی» در فرهنگ سنتی چین است.

ب) اصل "نگه‌داشتن اندازه و معقولیت" در دکترین "جونگ هه": از سوی دیگر، اصل "به‌اندازه و معقول"^۴ که ذیل ایده "میان‌گرایی" تعریف می‌شود نیز مشکل "درجه" این میانه گرفتن‌ها را حل می‌کند. مانند درجه لازم برای انجام تغییرات شیمیایی خاص، اگر درجه لازم برای انجام اصل "میان‌گرایی" در نظر گرفته نشود، این مفهوم اصیل دچار تغییرات کیفی شده و از اصل خود دور خواهد شد. در تعاملات بین‌المللی، رعایت اصل معقولیت حتی بیشتر هم موردنیاز است.

اینکه در روابط بین کشورها چه هنگامی قدم را پیش بگذاریم و چه موقع تا چه اندازه به عقب گام برداری مسئله‌های اساسی است و یافتن این توازن و معقول بودن این

1 和谐世界
2 和谐亚洲
3 和谐邻邦
4 “适中”思想

اندازه‌هاست که مهم است. این ایده به وضوح در مدیریت روابط چین و آمریکا منعکس شده است. روابط چین و آمریکا به‌رغم مشکلات مداوم، هرگز از هم نپاشیده است؛ و از طرفی هر زمان که چین و آمریکا در روابط خود پیشرفت جدیدی داشته‌اند، اغلب مشکلات جدیدی نیز به وجود آمده است. چینی‌ها معتقدند هنگامی که روابط دو کشور خوب است - که از آن با عنوان دوره "ماه‌عسل" یاد می‌کنند - نباید خیلی خوشحال و خوش‌بین بود، بلکه باید بیشتر و عمیق‌تر در زمینه تضادها و منافع ناهماهنگ و نامنتطب دو کشور اندیشید و وقتی که روابط بین این دو کشور خوب نیست یا در وضعیت تنش است هم نباید مأیوس بود؛ زیرا چین و آمریکا در یک رابطه دو سر سودا با منافع مشترک و مبادلات تجاری زیاد هستند و نگاه‌ها نباید تنها به سیاست معطوف باشد، بلکه اقتصاد را هم باید دید. نباید تنها به تضادها نگریت؛ بلکه باید به همکاری‌ها نیز توجه داشته و به شناسایی عوامل همکاری مثبت بین دو کشور چین و آمریکا پرداخت.

روابط چین و آمریکا از مهم‌ترین روابط خارجی چین است. چین برای به دست آوردن محیط صلح‌آمیز برای پیشرفت داخلی خود، باید به آمریکا اتکا کند. هنگامی که روابط دو کشور با مشکل مواجه می‌شوند، دولت چین همیشه معنای "به‌اندازه و معقول" را خوب درک می‌کند و معقولانه، سودآور، به‌صورت کنترل‌شده و به‌اندازه مبارزه می‌کند. یکی از مثال‌های معروف این موضوع هنگامی است که در سال ۲۰۰۱، دو رویداد بزرگ رخ داد، یکی از آن‌ها حادثه برخورد هواپیماهای چین و آمریکا در نزدیکی هاینان چین بود که پس از آن دولت چین انتقادات تند و قوی‌ای از کشور آمریکا کرده، دولت بوش را مجبور به عذرخواهی علنی کرد و روابط این دو کشور به "نقطه انجماد" رسید. سپس در نیمه سال بعد و در جریان حادثه یازده سپتامبر، رئیس‌جمهور چین اولین رهبر جهان شد که مراتب تسلیت و درک خود را اعلام کرده و از پشتیبانی از مبارزه با تروریسم به‌عنوان فرصتی برای باز کردن دروازه روابط چین و آمریکا استفاده کرد. چینی‌ها این دو رویداد

در سال ۲۰۰۱ را نشانه‌ای از درک دولت چین از "درجه" مبارزه و همکاری می‌دانند و حفظ وضعیت کلی مناسب روابط چین و آمریکا، نشانه‌ای از بروز اصل مذکور است.

فرهنگ سنتی چین، چاقوی دو لبه سیاست خارجی

فرهنگ سنتی چین همواره قلب تپنده روح ملت چین بوده و همچون موجودی زنده، با حفظ اصول اولیه‌اش همواره در حال تغییر و دگرگونی است. از منظر سبک دیپلماتیک - اصطلاح سبک دیپلماتیک به تصویری از افکار، شخصیت اخلاقی و سبک دیپلمات‌های یک کشور در عملکرد دیپلماتیک اشاره دارد. - چین جدید سبک دیپلماتیک منحصر به فرد خود را دارد. قابل اعتماد بودن و پایبندی به قول خود یکی از مشخص‌ترین بارزه‌های آن است. ژو انلای بارها تأکید کرده بود که چین جدید باید در مبادلات بین‌المللی به قول خود عمل کند، هرگز کاری را که نمی‌تواند انجام دهد، نگوید و آنچه را که می‌گوید حتماً انجام دهد. کسینجر، وزیر خارجه سابق آمریکا که درک عمیقی از سبک دیپلماتیک چین داشت در خاطرات خود خاطرنشان کرده که دیپلمات‌های چینی کاملاً قابل اعتماد بوده و به معنا و روح توافق پایبند هستند. ملت چین از دیرباز وفاداری را فضیلتی بزرگ و اساسی دانسته و اعتقاد داشتند کلام باید صحیح و بر پایه وفا باشد و عمل محکم و قاطع. علاوه بر این سبک دیپلماتیک چین شامل حقیقت‌جویی، پایبندی به عدالت، عدم ترس از خشونت، برخورد محترمانه و غیره است که همه این اصول به نوعی تحت تأثیر فرهنگ سنتی چین قرار دارند. از منظر فلسفه دیپلماسی نیز ژو انلای^۱ در دیداری با میهمانان خارجی در سال ۱۹۶۳ به طور مختصر اصول فلسفه‌های دیپلماسی چین را در اصول زیر خلاصه کرد.

اول باید صبر داشت، نباید نظرات خود را به دیگران تحمیل کرده و از زبان آن‌ها بیرون کشید؛ دوم، هیچ‌گاه اولین گلوله را ما شلیک نمی‌کنیم، دیگران ممکن است در بدی کردن به ما پیش قدم شوند، اما ما هرگز طرفی که اول بدی می‌کند نخواهیم بود. سوم، با کشورهایایی که به ما دوستانه رفتار می‌کنند، ما با رفتار دوستانه‌تری پاسخ می‌دهیم؛ و اگر

1 周恩来

کشوری با ما دشمنی داشته باشد، ما با رفتاری مشابه در مقابل آن اقدام می‌کنیم؛ اگر طرف مقابل نیکورفتار نکند، نباید انتظار داشته باشد که ما ضعیف بوده و در مقابلش بز دلانه عمل کنیم. چهارم اصل "سه گام در عقب‌نشینی" است. اگر تو با تهدید جلو آیی، من ابتدا یک قدم عقب کشیده و به تو هشدار می‌دهم، دوباره جلو بیایی، دوباره عقب می‌نشیم و هشدار می‌دهم، اما به این شیوه ما تنها تا سه بار می‌توانیم عقب‌نشینی کنیم و پس از آن کاری که لازم باشد را انجام خواهیم داد. ما چینی‌ها، به این تئوری‌های فلسفی عمل می‌کنیم. این فلسفه‌ها از سنت‌های فرهنگی ما نشئت گرفته‌اند.

از مطالب بالا می‌توان فهمید که فرهنگ سنتی چین که جریان فرهنگی مکتب کنفوسیوس بدنه اصلی آن محسوب می‌شود، بر ایده‌های صلح طلبانه مانند "وفاداری"، "هماهنگی" و... شکل گرفته است و در "برخورد تمدن‌ها" با یکدیگر، آن‌گونه که هانتینگتون بیان کرده بود "تهدیدی" برای تمدن‌های دیگر به حساب نمی‌آید. خصوصیت برجسته این فرهنگ آن است در انتقال آن به سایر نقاط جهان از روش‌های غربی که از نیروی نظامی برای توسعه و تجاوز استفاده می‌کنند استفاده نشده و نیازی نیز به این کار نبوده است؛ زیرا تقریباً تمام ملل دیگر به صورت خودجوش و سوار بر اسب‌هایشان به چین آمده و آوازه فرهنگ چینی را با خود به مناطق دیگر بردند. هنگامی که 26 دسته‌بندی خود را از تمدن‌های جهان ارائه داد که شامل تمدن مسیحی غربی، تمدن ارتدکس شرقی روسیه، تمدن عرب، تمدن هند، تمدن چین، تمدن مصر، تمدن مکزیک، تمدن مایا می‌شود. با احساساتی عمیق اظهار داشت که تمدن چین نه تنها باستانی است، بلکه دارای یک قدرت جاذبه و تولید ثانویه بی‌مانند است، و مهم‌تر از همه اینکه این کشور شرقی هیچ‌گاه خواسته‌های امپریالیستی‌ای در مورد خارج از مرزهای خود اعلام نکرده است.

مردم چین تمدن باستانی درخشانی را به وجود آوردند و در طول هزاران سال، در زمینه‌های فلسفه، ادبیات، هنر، پزشکی و غیره، پیشتاز بوده و ثروت فرهنگی جهان را غنی کردند. با وجود اینکه پیشرفت چین در دوران مدرن برای مدتی به تأخیر افتاده بود، اما بعد

از جنگ، فرهنگ چین بار دیگر نشان داد که همچنان سرزنده و قوی است. در دوران توسعه اقتصادی کشورهای جهان پس از جنگ جهانی، سریع‌ترین رشد اقتصادی در میان کشورهای توسعه‌یافته مربوط به ژاپن و سریع‌ترین رشد در میان کشورهای درحال توسعه مربوط به چهار ببر آسیایی بود. سریع‌ترین رشد میان کشورهای سوسیالیستی نیز مربوط به چین است. همه این کشورها و مناطق یا دارای قدرت زندهای قوی است. در دوران پسا جنگ، کشورهای پیشرفته سرعت توسعه اقتصادی خود را افزایش دادند؛ ژاپن به‌عنوان کشور پیشرفته، و چهار کشور کوچک آسیایی به‌عنوان کشورهای درحال توسعه. چین، کشوری که در زمینه توسعه اقتصادی کشورهای اشتراکی پسا جنگ سریع‌ترین رشد را داشته است. این کشورها و مناطق یا مهد فرهنگ و تمدن چینی هستند یا کشورهایی که عمیقاً تحت تأثیر فرهنگ چینی قرار دارند. به‌عنوان مثال، خانواده گرایی یک سنت افتخارآمیز برای ملت ژاپن است و آن‌ها شرکت‌ها، سازمان‌ها، انجمن‌ها و حتی مدارس را به‌عنوان تجسمی از خانواده و خاندان می‌بینند. این نوع گروهی تیمی ارزش بسیار مهمی در ساخت و مدرن سازی ژاپن داشت و کاملاً تحت تأثیر فرهنگ کنفوسیوس چینی بود. آیین کنفوسیوس سنتی بر ارزش "یکی شدن آسمان، زمین و انسان" تأکید دارد. افراد تحت این نظام ارزشی در کل ادغام می‌شوند و منافع کلی مهم‌تر از منافع فردی شناخته می‌شود.

اما باوجود همه مظاهر فرهنگ سنتی چین در سیاست خارجی آنکه تا اینجا برشمرده شد، فرهنگ سنتی چین بر سیاست خارجی به‌جز تأثیرات مثبت، اثرات منفی هم داشته است. بارزترین مثال این موضوع سیاست خارجی "درهای بسته" است که برای مدتی طولانی در چین اجرا شد. هرچند در واقعیت، سیاست آمریکا برای مهار و منزوی کردن چین و طرد و انزوای چین از سوی اتحاد جماهیر شوروی نیز تأثیر خاصی بر گوشه‌گیری این کشور داشت، اما عامل اصلی این موضوع در حقیقت ایدئولوژی اشتباهی بود که رفتار چینیان را هدایت کرد. این سیاست برای چین در دوره‌های عواقب جدی به همراه داشته و

1 天、地、人一体化
2 闭关自守

باعث از دست دادن فرصت‌های توسعه بزرگی شده است؛ و ارتباط مستقیم آن با فرهنگ سنتی چین مسئله‌های انکارناپذیر است. ویژگی‌های بسته فرهنگ چینی، محافظه‌کاری، اتکا بر خود، تکبر، نظریه‌های فلسفی عمیقی همچون "جریان و طریقت تغییرناپذیر است همان‌گونه که آسمان و بهشت"^۱ که از سوی مکاتب اندیشه‌ای چینی بیان می‌شود و بسیار موارد دیگر همگی زمینه‌هایی برای در پیش گرفتن این سیاست بوده‌اند. در یک مثال دیگر، فرهنگ سنتی چین مبتنی بر سیاست و اخلاق بوده و هیچ‌گاه به اندازه‌ای که به این دو موضوع اهمیت می‌دهد، به علوم طبیعی و اقتصاد اهمیت نداده است. دیپلماسی سیاسی در این فرهنگ اهمیت داشته و دیپلماسی اقتصادی مسئله قابل توجهی دانسته نمی‌شود. عبور از این مسئله و پرداختن به قدرت اقتصادی همواره یکی از چالش‌های سیاست‌مداران چینی بوده است. روند تاریخی مدرنیزاسیون یک چالش، شوک و آزمون برای فرهنگ سنتی چین است. این ملت از یک سو باید توانایی استفاده از جوانب مثبت فرهنگ سنتی خود را در جهت ارتقای وضعیت ملی کشور داشته باشد و از سوی دیگر باید بتواند در فرهنگ سنتی خود تحولات مثبت ایجاد کرده و آن را بازتولید کند. این امر نیازمند داشتن یک روحیه باز و پذیرنده، جرئت برقراری ارتباط و جذب بهترین دستاوردهای فرهنگی خارجی است. تاریخ توسعه فرهنگی در جهان مجموعه‌هایی از تبادل، یکپارچگی، تضاد و درگیری است.

در مقاله‌ای که برتراند راسل در سال ۱۹۲۱ پس از ورود به چین نوشت، با مقایسه چین و فرهنگ غربی، این‌گونه اشاره شده است: «در گذشته، برخورد بین فرهنگ‌های مختلف به‌عنوان نقاط عطفی در پیشرفت بشر شناخته شده است؛ یونان از مصر آموخت، روم از یونان، اعراب از رومیان آموختند و اروپای میانه از اعراب... در چنین شرایطی عموماً شاگردها از استاد پیشی می‌گیرند... اگر چینی‌ها را دانش آموز بدانیم، این قضیه پیش افتادن دانش آموز از معلم می‌تواند تکرار شود. سهم ویژه تمدن غرب در این آموزش، یاد دادن

روش‌های علمی است و شایستگی ویژه تمدن چین در این میان، نگاه معقول آن به زندگی است. امید می‌رود که این دو عامل بتوانند به تدریج با یکدیگر ادغام شوند.^۱

فیلسوف بزرگ چینی شونگ شیلی^۲ نیز در این زمینه می‌گوید: «آینده جهان به وجود همه انضمام‌های فرهنگی وابسته است. هر کدام از این فرهنگ‌ها باید به دوره‌های از شکوفایی خود رسیده و به عمل بپردازد تا در نهایت بتوانند با هم مقایسه شوند، در کنار همدیگر مشاهده شوند، از بین یکدیگر انتخاب شوند و با هم ترکیب شوند». نتیجتاً، مقوله تأثیرات فرهنگی سنتی چین به همین جا ختم نشده و صحبت در مورد انواع اثرات مثبت و منفی اندیشه‌های سنتی چینیان بر دیپلماسی خارجی آن‌ها بسیار است، همان‌گونه که روند بازتولید فرهنگ سنتی چین و مدرن‌سازی آن نیز نکات فراوانی برای آموختن دارد. محققان و استراتژیست‌هایی که استراتژی کشور چین را در روابط بین‌الملل تحلیل می‌کنند، به خوبی می‌دانند که بدون درک مواردی مانند ایده آلیسم فرهنگی^۳، اندیشه کنفوسیوس^۴، سنت فرهنگی "هماهنگی" و مواردی از این دست، رسیدن به تصویر و تفسیر کاملی از استراتژی چین و درک تاریخ دیپلماتیک طولانی آن غیرممکن است. تحت تأثیر دیدگاه صلح‌طلبانه از جهان است که چینی‌ها برای حل مناقشات بین‌المللی تا جایی که روزنه‌ای از امید وجود داشته باشد از ابزار مذاکرات و اجماع جهانی استفاده می‌کنند.

اینکه کشور چین از گزینه جنگ با احتیاط استفاده می‌کند و اعمال زور در روابط خود با کشورهای دیگر را آخرین گزینه روی میز و برای زمانی می‌داند که منافع ملی‌اش به خطر افتاده و تمامیت ارضی چین تهدید می‌شود، اینکه دولت جدید چین در همان روزهای اولیه تأسیس خود رسماً به جهانیان اعلام می‌کند که مردم چین صلح را دوست دارند و برای حفظ صلح جهانی با همه کشورهای صلح‌دوست روابط حسنه برقرار خواهد کرد، اینکه اصطلاحاتی همچون هماهنگی و اشتراک و... در بسیاری از ایده‌های سیاسی ترویج

1 熊十力
2 文化理想主义
3 儒家思想
4 和合文化传统

شده توسط دولت چین به چشم می‌خورد و خیلی موارد دیگر همه از عمق نفوذ فرهنگ سنتی "هماهنگی" در اذهان مردم و ساختارهای سیاسی کشور چین خبر می‌دهد. برخی از محققان غربی معتقدند که چین پس از توسعه اقتصاد خود، از غرب در تهاجم خارجی خواهد آموخت و از این رو بر موضع اینکه کشور چین یک "تهدید" بالقوه است پافشاری کرده و همیشه در حال تلاش برای مهار رشد چین بوده‌اند. ساده‌انگاری این افراد در این است که اهمیت و تأثیر فرهنگ سنتی چین در رفتار بین‌المللی آن را درک نکرده‌اند. یکی از آرزوهای مردم چین تحقق صلح و وحدت جهانی و هماهنگی بین ملت‌ها و رهایی از دردهای جنگ است. دولت چین در فرایند بزرگ شدن خود، راهبرد "صلح‌آمیز بزرگ شدن" را ارائه کرده است که تجسم روشنی از فرهنگ "هماهنگی" سنتی چین است.

چگونگی همکاری و توسعه صلح‌آمیز، موضوع مهم عصر حاضر است. چین احساس می‌کند که اگر می‌خواهد به یک قدرت منطقه‌ای و جهانی مسئول تبدیل شود، نمی‌تواند مسیر قدیمی غرب را که در چند قرن گذشته به زور متکی بوده دنبال کند و باید مسیر "ظهور مسالمت‌آمیز" را طی کند، ویژگی‌های منحصر به فرد این دوره جدید از عصر حاضر نیز رؤیای خیزش صلح‌آمیز چین را از امکان به واقعیت تبدیل کرده است و شرایط ذهنی و عینی به آن داده است. چین باید برای توسعه مطلوب خود که اولویت این کشور است، به دنبال ایجاد یک محیط خارجی مطلوب و بدون تنش برای خود باشد؛ به همین دلیل تا زمانی که یک تهاجم خارجی مستقیم به داخل سرزمین چین صورت نگیرد تهاجم نظامی، تلاش برای انقلاب، تلاش برای جدا شدن ملی‌گرایان از چین و... خطر ایجاد هیچ‌گونه درگیری نظامی از سوی این کشور نمی‌رود. نتیجه اینکه شناخت این گونه اندیشه‌های سنتی مؤثر بر تصمیم‌گیری و رفتار چینیان، برای اتخاذ تصمیمات مناسب در رویارویی و همکاری با آن‌ها ضروری به نظر می‌رسد، و هرچند در این نوشته سعی شد به اساسی‌ترین روزهای فرهنگ "هماهنگی" در سیاست خارجی این کشور پرداخته شود، اما اثرات این ایده فلسفی در این حوزه به همین جا ختم نمی‌شود. ضمن اینکه فرهنگ و اندیشه سنتی

چین مجموعه‌ای غنی از مفاهیم مختلف فلسفی است و ایده "هماهنگی" تنها یکی از این هزاران است. امید می‌رود که با گشوده شدن مسیر شناخت عمیق و اصولی ایرانیان از ملت چین، توجه به تأثیرات این‌چینی فرهنگ و فلسفه چین بر اذهان و تصمیم‌گیری‌های سیاست‌مداران این کشور نیز بیشتر شود.

نتیجه‌گیری

طبق بررسی‌های انجام شده برخلاف آنچه تاکنون در اکثر پژوهش‌ها حول سیاست خارجی چین توجه نشده است سیاست خارجی این کشور به شدت متأثر از فرهنگ کهن و سنتی خود است به طوری که یاست خارجی چین را نمی‌توان تنها بر اساس مفاهیم و نظریه‌های ماتریالیستی و اقتصادمحور تحلیل و تبیین کرد. با توجه به یافته‌های تحقیق در پژوهش حاضر می‌توان دریافت که فرهنگ سنتی در چین از مکاتب فلسفی گرفته تا بسترهای اساطیری نقش بسزایی در شکل‌گیری سیاست خارجی چین داشته است، با توجه به مصادیقی که در پژوهش به آن‌ها اشاره شده است می‌توان دریافت که همواره برخی از مفاهیم و راهبردهای کلان که برگرفته از فرهنگ سنتی و عمیق مردمان چین دارد در سبک و شیوه سیاست ورزی حاکمان و سیاست‌مداران چینی ثابت بوده است که به صورت مشخص مفهوم هماهنگی از جمله مهم‌ترین این مفاهیم است که همواره مورد توجه سیاست‌گذاران و سیاست‌مداران چینی بوده است.

با توجه به مؤلفه‌ها و ویژگی‌های فرهنگی بازتاب شده در سیاست خارجی چین می‌توان راهبردهایی را در دستگاه دیپلماسی جمهوری اسلامی ایران اتخاذ کرد که متناسب و تقویت‌کننده این مؤلفه‌ها باشد به شکل چین هم از ایجاد نقاط مشترک در زمینه‌های فرهنگی استقبال کرده و بستر لازم برای گسترش دیپلماسی عمومی و دیپلماسی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران فراهم شود همچنین بهره‌گیری از چگونگی بازتاب و تجلی مفاهیم ارزشی و سنتی فرهنگ چین در اصول سیاست خارجی و نحوه سیاست ورزی سیاست‌مداران تواند دلالت‌های مناسبی را برای جمهوری اسلامی ایران داشته باشد الهام‌گیری از نحوه تبادل و تعامل میان فرهنگ و سیاست خارجی چین می‌تواند نمونه مناسبی

از پابندی به ارزش‌های سنتی و فرهنگ کهن و دیرینه باشد که از این جهت نیز مطالعه پژوهش حاضر و انجام نمونه‌های مشابه می‌تواند مفید باشد. امید است که پژوهش انجام شده در مسیر ادراک و فهم بهتر سیاست خارجی چین و مناسبات بین‌الملل گامی مثبت برداشته باشد و در آینده به بهبود تأثیرگذاری دستگاه دیپلماسی جمهوری اسلامی ایران بر سیاست خارجی چین منجر شود.

منابع

- سید امامی، کاووس (۱۳۸۶). پژوهش در علوم سیاسی. تهران: دانشگاه امام صادق (علیه السلام).
لیهوا، ژانگ (۲۰۱۳). مصاحبه پرسش و پاسخ دانشگاه چینگ‌خوا: ارزش‌های سنتی چین و سیاست خارجی معاصر آن.
هایمینگ، ون (۱۴۰۲). تاریخ اندیشه فلسفی چین. ترجمه امین بذرافشان.

References

- Callahan, W. A. (2012). Sino-speak: Chinese Exceptionalism and the Politics of History. *The Journal of Asian Studies*, 71(1), 33-55.
- Fung Yu-Lan (1953), *A History of Chinese Philosophy*, vol. II.
- Gries, P. H. (2004). *China's New Nationalism: Pride, Politics, and Diplomacy*. University of California Press.
- Johnston, A. I. (1995). *Cultural Realism: Strategic Culture and Grand Strategy in Chinese History*. Princeton University Press.
- Kang, D. C. (2010). *East Asia Before the West: Five Centuries of Trade and Tribute*. Columbia University Press.
- Li Le-Yi, (2014), *Tracing the Roots of Chinese Characters: 500 Cases* (2nd Edition)

- Li, X. (2014). Chinese Culture and Economic Diplomacy: A Study of China's Belt and Road Initiative . *Journal of Chinese Political Science*, 19(4), 345-362.
- Lai, H. (2012). Taoism and Chinese Foreign Policy: A Strategic Perspective . *Asian Perspective*, 36(2), 201-225.
- Qin, Y. (2018). *A Relational Theory of World Politics*. Cambridge University Press.
- Scobell, A. (2002). *China and Strategic Culture* . Strategic Studies Institute.
- Wang, H. (2017). Cultural Diplomacy in China's Foreign Policy: The Role of Confucius Institutes . *International Journal of Cultural Policy*, 23(3), 318-334.
- Winter, T. (2019). The Geocultural Heritage of the Belt and Road Initiative. *Geopolitics*, 24(2), 1-25.
- Yan, X. (2011). *Ancient Chinese Thought, Modern Chinese Power*. Princeton University Press.
- Zhang, F. (2015). Chinese Exceptionalism in the Intellectual Debate on International Relations. *China Quarterly*, 221, 1-20.
- Zhang, Y. (2010). Confucianism and Chinese Foreign Policy: A Cultural Perspective . *Journal of Contemporary China*, 19(65), 495-510.
- Zhao, T. (2006). Rethinking Empire from a Chinese Concept 'All-under-Heaven' (Tian-xia) . *Social Identities*, 12(1), 29-41.
- Zheng, Y. (2005). China's 'Peaceful Rise' to Great-Power Status. *Survival*, 47(3), 181-204.

Chinese

宁涛 (2011) 中国传统文化与当代外交.

曾庆栋 (2005) 中国特色社会主义研究: 论“和合”传统文化对中国外交政策的影响.

陶季邑 (2007) 湖南城市学院学报: 中国优秀传统文化对当今中国外交政策的影响.

颜声毅 (2000) 中国传统文化对当代外交的影响.

徐九仙 (2011) 复旦大学博士学位论文: 当代中国外交道义因素的儒家伦理取向分析.

Translated References into English

Seyed Emami, Kavoods (2007). Research in Political Science. Tehran: Imam Sadeq University (peace be upon him). [In Paersian]

Lihua, Zhang (2013). Q&A Interview at Tsinghua University: Traditional Chinese Values and Its Contemporary Foreign Policy. [In Paersian]

Haiming, Wen (1402). Translated by Amin Bazrafshan. History of Chinese Philosophical Thought. [In Paersian]

Ning, T. (2013). 中国传统文化与当代外交 [Chinese traditional culture and contemporary diplomacy]. 法制与社会 [Legal System and Society], (8), 148-149. [In Chinese]

Zeng, Q.(2013). 论“和合”传统文化对中国外交政策的影响 [On the influence of “He-He” (“Harmony and Integration”) traditional culture on China's foreign policy]. : 党史文苑 [Literature on Party Building] ,(4), 61-63. [In Chinese]

Tao, J. (2007). 中国优秀传统文化对当今中国外交政策的影响 [Studies of Impacts of Fine Traditional Chinese Culture upon Current Chinese Foreign Policy]. 湖南城市学院学报 [Journal of Hunan City University], (5), 11-16.[In Chinese]

- Yan, S. (1996). 中国传统文化对当代外交的影响 [The influence of Chinese traditional culture on contemporary diplomacy]. 国际观察 [International Review], (2), 5-8. [In Chinese]
- Xu, J. (2011). 当代中国外交道义因素的儒家伦理取向分析——从先秦儒家道义思想体系的角度解读 [An orientation analysis of Confucian ethics in the morality of contemporary Chinese diplomacy: An interpretation of the system of Pre-Qin Confucianism moral thoughts], 复旦大学博士学位论文 [Doctoral dissertation, Fudan University]. [In Chinese]

استناد به این مقاله: رحیمی، محمدصادق، محتشمی پور، فاطمه و گوهری مقدم، ابوزر. (۱۴۰۳). نقش فرهنگ سنتی در تعاملات دیپلماتیک چین با تمرکز بر اندیشه هماهنگی. *تعاملات دیپلماتیک*، ۲ (۸)، ۱۵۵ - ۱۸۸.

doi: 10.22034/dpiq.2025.519746.1037

The *Diplomatic Interactions Research Quarterly* is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License